

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

DỰ THẢO

PHƯƠNG ÁN TỔ CHỨC THI TỐT NGHIỆP

TRUNG HỌC PHỔ THÔNG TỪ NĂM 2025

(lấy ý kiến xã hội)

Thực hiện Kết luận số 51-KL/TW ngày 30/5/2019 của Ban Bí thư Trung ương Đảng về tiếp tục thực hiện Nghị quyết số 29-NQ/TW về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế; Nghị quyết số 44/NQ-CP ban hành Chương trình hành động của Chính phủ thực hiện Nghị quyết 29-NQ/TW¹, ngành Giáo dục nghiên cứu, điều chỉnh, hoàn thiện các giải pháp, nhiệm vụ nhằm đáp ứng yêu cầu, mục tiêu của Nghị quyết 29-NQ/TW phù hợp với tình hình mới; trong đó, có yêu cầu đổi mới công tác thi, xét công nhận tốt nghiệp trung học phổ thông (THPT) đảm bảo nghiêm túc, khách quan, công bằng, tin cậy, từng bước hoàn thiện cơ chế phân cấp nhằm bảo đảm hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước về giáo dục.

Căn cứ quy định của pháp luật; trên cơ sở kế thừa các kết quả đạt được của kỳ thi trung học phổ thông (THPT) quốc gia giai đoạn 2015 – 2019, kỳ thi tốt nghiệp THPT từ năm 2020 đến nay và tham khảo kinh nghiệm quốc tế, Bộ Giáo dục và Đào tạo (GDĐT) xây dựng Phương án tổ chức thi tốt nghiệp THPT từ năm 2025, bảo đảm thống nhất, đồng bộ với lộ trình triển khai thực hiện chương trình giáo dục phổ thông (GDPT) năm 2018 và lộ trình tự chủ giáo dục đại học; phù hợp với bối cảnh Việt Nam và xu thế chung về phát triển giáo dục và đào tạo trên thế giới với các nội dung cụ thể sau:

I. CĂN CỨ CHÍNH TRỊ VÀ PHÁP LÝ

1. Nghị quyết số 29-NQ/TW của Ban Chấp hành Trung ương ngày 4/11/2013 về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế yêu cầu: *“Đổi mới phương thức thi và công nhận tốt nghiệp trung học phổ thông theo hướng giảm áp lực và tốn kém cho xã hội mà vẫn bảo đảm độ tin cậy, trung thực, đánh giá đúng năng lực học sinh, làm cơ sở cho việc tuyển sinh giáo dục nghề nghiệp và giáo dục đại học”*.

2. Kết luận số 51-KL/TW ngày 30/5/2019 của Ban Bí thư Trung ương Đảng về tiếp tục thực hiện Nghị quyết số 29-NQ/TW về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế; Nghị quyết

¹ “Đổi mới căn bản hình thức và phương pháp thi, kiểm tra và đánh giá kết quả giáo dục, đào tạo, bảo đảm trung thực, khách quan” là nhiệm vụ thứ 3 trong 9 nhiệm vụ chính của Nghị quyết.

số 44/NQ-CP ban hành Chương trình hành động của Chính phủ thực hiện Nghị quyết 29-NQ/TW.

3. Luật Giáo dục số 43/2019/QH14 quy định: “*Học sinh học hết chương trình THPT đủ điều kiện theo quy định của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo thì được dự thi, đạt yêu cầu thì được người đứng đầu cơ quan chuyên môn về giáo dục thuộc Ủy ban nhân dân cấp tỉnh cấp bằng tốt nghiệp trung học phổ thông*”.

4. Luật Giáo dục đại học số 34/2018/QH14 quy định: “*Quyền tự chủ là quyền của cơ sở GDĐH được tự xác định mục tiêu và lựa chọn cách thức thực hiện mục tiêu; tự quyết định và có trách nhiệm giải trình về hoạt động chuyên môn, học thuật, tổ chức, nhân sự, tài chính, tài sản và hoạt động khác trên cơ sở quy định của pháp luật và năng lực của cơ sở GDĐH*” và “*Quyền tự chủ trong học thuật, trong hoạt động chuyên môn bao gồm ban hành, tổ chức thực hiện tiêu chuẩn, chính sách chất lượng, mở ngành, tuyển sinh, đào tạo, hoạt động khoa học và công nghệ, hợp tác trong nước và quốc tế phù hợp với quy định của pháp luật*”.

5. Nghị quyết số 88/2014/QH13 ngày 28/11/2014 yêu cầu: “*Đổi mới phương thức thi và công nhận tốt nghiệp trung học phổ thông theo hướng gọn nhẹ, giảm áp lực và tốn kém cho xã hội mà vẫn bảo đảm độ tin cậy, trung thực, đánh giá đúng năng lực học sinh, cung cấp dữ liệu cho việc tuyển sinh giáo dục nghề nghiệp và giáo dục đại học*”.

6. Chương trình giáo dục phổ thông (GDPT) ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26 tháng 12 năm 2018, được sửa đổi, bổ sung tại Thông tư số 13/2022/TT-BGDĐT ngày 03 tháng 8 năm 2022 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo (GDĐT) xác định: “*Chương trình giáo dục THPT giúp học sinh tiếp tục phát triển những phẩm chất, năng lực cần thiết đối với người lao động, ý thức và nhân cách công dân, khả năng tự học và ý thức học tập suốt đời, khả năng lựa chọn nghề nghiệp phù hợp với năng lực và sở thích, điều kiện và hoàn cảnh của bản thân để tiếp tục học lên, học nghề hoặc tham gia vào cuộc sống lao động, khả năng thích ứng với những đổi thay trong bối cảnh toàn cầu hoá và cách mạng công nghiệp mới*”.

II. CƠ SỞ THỰC TIỄN

1. Kinh nghiệm quốc tế về thi tốt nghiệp THPT

Đổi mới thi tốt nghiệp THPT để đáp ứng nhu cầu nhân lực cho phát triển kinh tế- xã hội là xu thế chung của nhiều quốc gia trên thế giới. Một số đặc điểm chính của xu thế này là:

Thứ nhất, ở nhiều nước, học sinh tham dự một kỳ thi chung cấp quốc gia để được xét tốt nghiệp THPT (Trung Quốc, Pháp, Phần Lan, Thái Lan, Anh...); kỳ thi chung cấp quốc gia này đang dần được giao cho các địa phương (bang/tỉnh) tổ chức theo hướng dẫn chung của Chính phủ, tiêu biểu như Trung Quốc. Trong khi đó, một số nước không tổ chức kỳ thi chung cấp quốc gia, các địa phương tổ chức riêng hoặc có phương án xét tốt nghiệp riêng: Hoa Kỳ, Nhật Bản, Australia, New Zealand, Canada, Đức, Hàn Quốc.

Thứ hai, tại một số nước, kết quả của các kỳ thi khác nhau có thể được xem công nhận tương đương (một phần theo môn hoặc toàn bộ dựa trên sự đánh giá độc lập về nội dung các bài thi) phục vụ công nhận tốt nghiệp THPT.

2. Kinh nghiệm tổ chức thi tốt nghiệp THPT giai đoạn từ 2015 đến 2022

Trong giai đoạn từ 2015 đến 2022, Kỳ thi THPT quốc gia (năm 2020, 2021, 2022 là Kỳ thi tốt nghiệp THPT) đã thực hiện theo lộ trình, được rút kinh nghiệm từng năm, bảo đảm đồng bộ với lộ trình đổi mới chương trình GDPT và từng bước tiếp cận xu hướng thi tốt nghiệp THPT của các nước tiên tiến về giáo dục trên thế giới.

Phương thức tổ chức Kỳ thi THPT quốc gia từ 2015 đến 2019 được thực hiện theo lộ trình chuyển hướng phân cấp dần về địa phương: Từ 02 cụm thi các năm 2015, 2016 sang 01 cụm thi từ năm 2017 tại mỗi tỉnh (do sở GDĐT chủ trì, các trường ĐH, CĐ phối hợp tổ chức. Từ năm 2020, Kỳ thi tốt nghiệp THPT do địa phương chủ trì và chịu trách nhiệm toàn diện, các cơ sở GDĐT tham gia chủ yếu ở hoạt động thanh tra, kiểm tra, giám sát). Sự phân cấp này tỏ ra hiệu quả, phát huy tự chủ, tự chịu trách nhiệm và tăng tính chủ động của các địa phương.

Kết quả tổ chức thi THPT quốc gia giai đoạn 2015-2019, nhất là kết quả tổ chức Kỳ thi tốt nghiệp THPT các năm 2020, 2021, 2022 cho thấy việc tăng cường chức năng quản lý nhà nước của Bộ GDĐT đồng bộ với phân cấp trách nhiệm trong tổ chức thi đã tạo cơ chế thuận lợi cho các địa phương nâng cao trách nhiệm và phát huy tính chủ động, linh hoạt trong quản lý, chỉ đạo, tổ chức thi, phù hợp với điều kiện tổ chức dạy học. Năng lực, kinh nghiệm tổ chức thi tốt nghiệp THPT của các địa phương, nhất là công tác tham mưu, tổ chức thực hiện, tuyên truyền, phối hợp với các cơ quan khác để tổ chức thi của các sở GDĐT, thực hiện đối sánh, phân tích kết quả thi và kết quả học tập bậc THPT của thí sinh địa phương để đánh giá, hoàn thiện công tác tổ chức thi và điều chỉnh quá trình dạy học, nâng cao chất lượng giáo dục ở các cơ sở GDPT. Kết quả tổ chức thi tốt nghiệp THPT hàng năm đồng thời đã giúp các cơ sở giáo dục đại học, giáo dục nghề nghiệp chủ động và thuận lợi hơn trong thực hiện quyền tự chủ tuyển sinh theo quy định của Luật giáo dục đại học; tạo điều kiện đa dạng hóa phương thức tuyển sinh và tạo thêm nhiều cơ hội cho thí sinh trong quá trình xét tuyển vào các trường đại học, cao đẳng.

Việc ứng dụng hiệu quả, mạnh mẽ công nghệ thông tin (CNTT) trong các khâu tổ chức thi là hết sức cần thiết, góp phần quan trọng bảo đảm công bằng và chính xác; về cơ bản các sở GDĐT và các nhà trường đã đủ năng lực sử dụng CNTT trong hầu hết các khâu tổ chức thi tốt nghiệp THPT, thí sinh đã quen với việc sử dụng CNTT trong đăng ký dự thi và tra cứu kết quả thi, kết quả tốt nghiệp THPT, kết quả xét tuyển sinh đại học, cao đẳng (ĐH, CĐ).

Quá trình đổi mới và hoàn thiện từng bước kỳ thi TN THPT từ 2015 đến năm 2022 đã tích lũy nhiều kinh nghiệm quý báu cần được xem xét để kế thừa và phát huy trong tổ chức các kỳ thi tốt nghiệp THPT từ năm 2025 trở về sau.

III. NGUYÊN TẮC XÂY DỰNG PHƯƠNG ÁN

1. Kế thừa, phát huy kết quả tổ chức kỳ thi THPT quốc gia giai đoạn 2015-2019 và kỳ thi tốt nghiệp THPT năm 2020, 2021, 2022; chủ động tiếp nhận và ứng dụng những thành tựu và kinh nghiệm tốt của quốc tế trong đổi mới công tác thi tốt nghiệp THPT.

2. Bảo đảm tính hệ thống, đồng bộ giữa đổi mới các kỳ thi quốc gia với kiểm tra đánh giá thường xuyên, định kỳ trong quá trình dạy học; phối hợp hài hòa với lộ trình đổi mới đánh giá quá trình học tập của học sinh theo chương trình GDPT 2018; đồng bộ với lộ trình tự chủ giáo dục, góp phần nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác tuyển sinh giáo dục đại học, giáo dục nghề nghiệp.

3. Bám sát chương trình GDPT 2018; bảo đảm đúng quy định của Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26/12/2018 của Bộ trưởng Bộ GDĐT và Thông tư 13/2022/TT-BGDĐT ngày 03/8/2022 sửa đổi, bổ sung một số nội dung trong Chương trình GDPT 2018.

4. Thực hiện hiệu quả lộ trình phân cấp trách nhiệm quản lý chỉ đạo tổ chức thi tốt nghiệp THPT: Bộ GDĐT chỉ đạo chung; UBND cấp tỉnh chịu trách nhiệm toàn diện về chỉ đạo tổ chức thực hiện tất cả các khâu của kỳ thi tốt nghiệp THPT tại địa phương theo quy định của Luật Giáo dục.

5. Tăng cường ứng dụng CNTT trong các khâu của quá trình tổ chức thi tốt nghiệp THPT, bảo đảm đồng bộ với quá trình ứng dụng CNTT trong dạy, học và quản lý ở các cấp học.

IV. NỘI DUNG CƠ BẢN CỦA PHƯƠNG ÁN

1. Mục tiêu, yêu cầu tổ chức thi

Đánh giá đúng kết quả học tập, rèn luyện theo mục tiêu cần đạt của chương trình GDPT; lấy kết quả thi để xét công nhận tốt nghiệp THPT và làm một trong các cơ sở để đánh giá chất lượng dạy, học của các cơ sở giáo dục phổ thông và công tác chỉ đạo của các cơ quan quản lý giáo dục; cung cấp dữ liệu đủ độ tin cậy cho các cơ sở giáo dục đại học, giáo dục nghề nghiệp sử dụng trong tuyển sinh theo tinh thần tự chủ.

2. Đối tượng dự thi và đăng ký dự thi

- Người học đã hoàn thành chương trình THPT và chương trình giáo dục thường xuyên cấp THPT trong năm tổ chức thi hoặc đã hoàn thành chương trình THPT và chương trình giáo dục thường xuyên cấp THPT nhưng chưa thi tốt nghiệp THPT hoặc đã thi nhưng chưa tốt nghiệp THPT ở những năm trước có nguyện vọng dự thi để được công nhận tốt nghiệp THPT; người học đã có Bằng tốt nghiệp THPT hoặc đã có Bằng tốt nghiệp trung cấp có nguyện vọng dự thi để lấy kết quả làm cơ sở xét tuyển sinh giáo dục đại học, giáo dục nghề nghiệp;

- Người học đăng ký dự thi theo cơ sở giáo dục nơi học xong lớp 12 trong năm tổ chức kỳ thi hoặc tại địa điểm do Sở GDĐT quy định; hồ sơ đăng ký dự thi được chuyển về Sở GDĐT để xây dựng cơ sở dữ liệu tổ chức thi.

3. Nội dung thi

Nội dung thi nằm trong chương trình giáo dục phổ thông 2018, chủ yếu là chương trình giáo dục cấp THPT.

4. Phương thức tổ chức thi và lộ trình thực hiện

- Giai đoạn 2025- 2030: Giữ ổn định phương thức thi trên giấy; đồng thời tăng cường ứng dụng hiệu quả CNTT, từng bước thí điểm thi trên máy tính đối với các môn thi trắc nghiệm ở các địa phương có đủ điều kiện (có thể kết hợp giữa thi trên giấy và thi trên máy tính).

- Giai đoạn sau 2030: Phân đầu để đến khi tất cả các địa phương trên toàn quốc có đủ điều kiện để tổ chức thi trên máy tính sẽ chuyển sang tổ chức kỳ thi tốt nghiệp THPT trên máy tính đối với các môn thi trắc nghiệm.

5. Môn thi, hình thức thi

- Tổ chức thi theo môn, trong đó các môn học bắt buộc gồm Ngữ văn, Toán, Ngoại ngữ, Lịch sử (đối với GDPT), Ngữ văn, Toán, Lịch sử (đối với GDTX) và các môn học lựa chọn ở bậc THPT gồm: Vật lí, Hóa học, Sinh học, Địa lí, Giáo dục kinh tế và pháp luật, Tin học, Công nghệ. Theo đó, Thí sinh học chương trình THPT dự thi 04 môn học bắt buộc gồm Ngữ văn, Toán, Ngoại ngữ, Lịch sử và 02 môn học lựa chọn trong số 04 môn học đã chọn học; thí sinh học chương trình chương trình GDTX cấp THPT dự thi 03 môn học bắt buộc gồm Ngữ văn, Toán, Lịch sử và 02 môn học lựa chọn trong số 04 môn học đã chọn học.

- Môn Ngữ văn thi theo hình thức tự luận; các môn còn lại thi theo hình thức trắc nghiệm. Ngân hàng câu hỏi thi và đề thi cho tất cả các môn được xây dựng theo định hướng chú trọng đánh giá năng lực.

6. Thời gian tổ chức thi:

Bộ GDĐT quy định khung thời gian tổ chức thi (Lịch thi chung), phù hợp với kế hoạch thời gian năm học để bảo đảm thống nhất trong cả nước; đồng thời có sự linh hoạt, ứng phó với các tình huống chịu ảnh hưởng nặng nề của thiên tai, dịch bệnh trong phạm vi toàn quốc và từng địa phương.

7. Phân cấp, phân quyền tổ chức thi

- Bộ GDĐT: Chỉ đạo chung, ban hành quy chế và hướng dẫn tổ chức kỳ thi; xây dựng ngân hàng câu hỏi thi và ra đề thi cung cấp cho các địa phương tổ chức thi; quy định Lịch thi chung; thanh tra, kiểm tra công tác tổ chức thi và xét công nhận tốt nghiệp THPT.

- Các địa phương: Chỉ đạo, tổ chức thi và xét công nhận tốt nghiệp THPT; thanh tra, kiểm tra, giám sát tổ chức thi và xét công nhận tốt nghiệp THPT tại địa phương theo Lịch thi chung của Bộ.

V. ĐÁNH GIÁ TÁC ĐỘNG CỦA PHƯƠNG ÁN

1. Ưu điểm, tác động tích cực

- Kế thừa kết quả thực hiện của giai đoạn trước, thực hiện hiệu quả lộ trình đổi mới thi/tuyển sinh theo đúng Nghị quyết 29-NQ/TW;

- Bảo đảm phân cấp, tăng cường tự chủ, tự chịu trách nhiệm và tăng tính chủ động trong tổ chức dạy học và thi, kiểm tra, đánh giá phù hợp với lộ trình triển khai chương trình GDPT 2018; bảo đảm độ tin cậy của kết quả thi để khai thác, sử dụng cho các mục đích khác nhau.

- Việc tổ chức thi và xét công nhận tốt nghiệp THPT gọn nhẹ, thiết thực, hiệu quả, bảo đảm đánh giá được năng lực của học sinh theo chuẩn đầu ra của chương trình GDPT 2018.

- Phương thức tổ chức thi chung đề, chung đợt đối với cả môn học bắt buộc, môn học lựa chọn trong số các môn thí sinh đã chọn học ở bậc THPT đáp ứng được yêu cầu của chương trình GDPT 2018, phù hợp với cách thức chọn môn học lựa chọn, bảo đảm đánh giá được các năng lực cốt lõi cơ bản, thiết yếu và năng lực sở trường phù hợp với định hướng nghề nghiệp ở bậc học THPT.

2. Những vấn đề cần quan tâm

- Để phù hợp với Chương trình GDPT 2018, ngân hàng câu hỏi thi cho tất cả các môn phải được làm mới hoàn toàn theo định hướng đánh giá năng lực. Bộ GDĐT cần phải chuẩn bị ngân hàng câu hỏi thi rất lớn cho 17 môn bao gồm môn Toán, Ngữ văn, Ngoại ngữ 1 (gồm 7 ngoại ngữ khác nhau), Lịch sử, Địa lí, Giáo dục kinh tế và pháp luật, Vật lí, Hoá học, Sinh học, Công nghệ, Tin học; trong đó có 3 môn Giáo dục kinh tế và pháp luật, Công nghệ và Tin học lần đầu tiên được xây dựng ngân hàng câu hỏi thi. Bên cạnh đó, đến năm 2024 mới có SGK lớp 12 và với nhiều bộ sách khác nhau nên công tác chuẩn bị ngân hàng câu hỏi thi sẽ gặp áp lực về thời gian.

- Cần phải huy động nguồn lực lớn để ứng dụng mạnh CNTT, tăng cường xây dựng ngân hàng câu hỏi thi và ra đề thi trong tổ chức thi, xét công nhận tốt nghiệp THPT.

- Các điều kiện triển khai Chương trình GDPT 2018 đáp ứng yêu cầu phát triển toàn diện theo sự tiến bộ của người học, bảo đảm nhu cầu học tập suốt đời phù hợp với hội nhập quốc tế chưa đồng đều giữa các địa phương, cần tiếp tục hoàn thiện để thực sự đồng bộ và hệ thống, bảo đảm là điều kiện để thi, kiểm tra đánh giá khách quan, công bằng. Bên cạnh đó, cần phải tiếp tục hoàn thiện chính sách để bảo đảm sự thống nhất, đồng bộ giữa cấp bộ, cấp địa phương và cấp trường trong thi, kiểm tra đánh giá.

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO